

UDK 336.22 (497.5)

Izvorni znanstveni članak

Dr. Luka Crnković
Mr. Anto Tadić

ANALIZA SUSTAVA LOKALNIH POREZA U REPUBLICI HRVATSKOJ S POSEBNIM OSVRTOM NA OSJEČKO-BARANJSKU ŽUPANIJU

U skladu s političkim promjenama u Republici Hrvatskoj došlo je do značajnih zaokreta u gospodarskom sustavu, što je uvjetovalo niz drugih promjena, među kojima je jedna od najznačajnijih, promjena poreznog sustava, kao važnog segmenta u razvoju gospodarstva i funkcioniranja države.

Kako porezni sustav čine svi porezi u jednoj državi, što je s teorijskog i praktičnog aspekta široka i kompleksna problematika, autori prezentiraju i analiziraju jedan segment poreznog sustava - lokalne poreze. U tom kontekstu, kroz opća razmatranja prezentirani su lokalni porezi, dane njihove karakteristike, prikazane komparacije strukture lokalnih prihoda u zemljama u tranziciji, zemljama OECD-a i Hrvatskoj. Na osnovi izvornih podataka izvedeni su relativni pokazatelji, što je uz spomenute komparacije, komentare i analize definiralo značenje lokalnih poreza u prvom redu u Osječko-baranjskoj županiji, područjima unutar županije, a dijelom i u poredbenim županijama, Republici i spomenutim grupacijama država.

U radu autori analiziraju sustav lokalnih poreza u Republici Hrvatskoj i njihovu primjenu u Osječko-baranjskoj županiji

1. UVOD

Od 1989. godine opsežna politička i fiskalna decentralizacija provodi se u gotovo svim zemljama srednje i istočne Europe te u baltičkim zemljama, Ruskoj federaciji, i drugim zemljama Zajednice neovisnih država.

Fiskalna decentralizacija trebala bi biti i važna sastavnica gospodarske preobrazbe tih zemalja i trebala bi dovesti do poboljšanja razine javnih usluga i veće odgovornosti za njihovo davanje, a to sve s ciljem izbjegavanja, udvostručenja, preklapanja ili regionalne različitosti u razini davanja usluga.

U tijeku procesa tranzicije, tijela lokalne samouprave donijela su svoje propise gotovo u svim prijašnjim centralističkim gospodarstvima pa je na lokalne vlasti prenesena odgovornost za rashode u ključnim područjima, tako da lokalne vlasti sudjeluju u ukupnim javnim (državnim) izdacima prosječno s 30%. Međutim, iako su rashodi preneseni na niža tijela državne uprave, još uvijek nije riješen način na koji će ti rashodi biti financirani. Sadašnje ustrojstvo karakterizira velika ovisnost lokalnih vlasti o pre-raspodjeli prihoda središnje vlasti i nepostojanjem čvrstih, vlastitih prihoda na drugoj strani.

Tablica 1. Izvori prihoda subnacionalnih vlasti u 7 zemalja u tranziciji za 1993. godinu

Država	Vlastiti porezi	Izvanredni prihodi	Transfer S.V.
Albanija	0,00	0,00	100,00
Bugarska	1,00	4,00	95,00
Mađarska	4,00	19,90	76,10
Poljska	26,70	19,30	54,00
Rumunjska	15,00	10,00	74,00
Rusija	15,00	10,00	75,00
Ukrajina	0,70	2,50	96,80

Izvor: Svjetska banka, Washington, 1995. (prema Por. vjesniku br. 10/95)

Američka fiskalna struktura uključuje tri glavne zalihe - federalnu, državnu i lokalnu s velikom raznolikošću modela među državama i u državno-lokalnim odnosima unutar država.

Federalni udio u ukupnim приходima, koji je iznosio 1/3 na početku stoljeća, sada je gotovo 70%. U istom razdoblju udio države je porastao s 11% na više od 18%, a lokalni udio je pao s 52% na 13%.

Ukupno kretanje, dakle, ide prema centralizaciji prihoda.

Lokalne vlasti sada primaju više od 40% svojih ukupnih prihoda od dotacija, uglavnom od države.¹

Odnos vlastitih sredstava i sredstava dotacije u razvijenim zemljama razlikuje se u odnosu na zemlje u tranziciji.

Tablica 2. Postotak udjela vlastitih sredstava i sredstava po osnovi dotacija i subvencija u proračunu lokalnih zajednica u zemljama OECD-a (u%)

Država	Vlastita sredstva	Sredstva dotacija i s.
Australija	56,80	43,20
Austrija	77,00	23,00
Danska	53,30	46,70
Kanada	45,40	54,60
Finska	57,50	42,50
Njemačka	56,70	43,30
Luksemburg	62,60	37,40
Nizozemska	6,70	93,30
Švedska	73,30	26,30
SAD	51,80	48,20
Velika Britanija	40,90	59,10

Izvor: Statistiques des recettes publiques OECD-a, Pariz 1990. g.

U Republici Hrvatskoj struktura bruto ostvarenih prihoda na lokalnoj razini razlikuje se od zemalja u tranziciji od razvijenih zemalja Zapada.

¹ Richard i Peggy Musgrave: Javne financije u teoriji i praksi, str. 531.

Opće pravilo kod lokalnih financija trebalo bi biti da se za punu cijenu usluge tereti korisnik usluge, a ne proračun.

Međutim, jedan od razloga zbog kojih terećenje korisnika usluga nije primjenjivo u širim razmjerima svakako je utvrđivanje cijena na razini središnje vlasti, što i dalje ograničava lokalne vlasti da zaračunavaju punu cijenu svojih usluga.

Udvostručenje cijena grijanja, javnog prometa, energije, najamnine, odvoza smeća, komunalnih usluga, zahtijevalo bi značajno povećanje prihoda kućanstva, a to u ovom trenutku nije moguće. Zbog toga bi promjena cijena trebala biti usklađena s drugim reformama - napose plaća i mirovina.

Tamo gdje je nepraktično nametati naknade ili terećenja korisnika, lokalne vlasti uvode poreze koje nazivamo lokalni porezi.

2. SUSTAV LOKALNIH POREZA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Administrativna podjela hrvatskog područja na veliki broj općina, gradova i županija dovela je do reforme prikupljanja i trošenja javnih prihoda. Međutim, mnoga stajališta o ovoj problematici još uvijek su aktualna. Zagovornici lokalne samouprave ističu da je ona neophodan uvjet za provođenje politike koja je najbliža građanima. Suprotno ovome neki ukazuju da suviše široka lokalna autonomija može dovesti do neželjenih gospodarskih i političkih učinaka.

Sustav financiranja lokalnih jedinica koji se primjenjuje u Hrvatskoj u financijskoj teoriji naziva se mješovitim sustavom vertikalnog aktivnog

Tablica 3. Struktura bruto ostvarenih prihoda županijskih, gradskih i općinskih proračuna u Republici Hrvatskoj u %

Vrsta prihoda	Županijski prihodi		Gradski prihodi		Općinski prihodi	
	1994.	1995.	1994.	1995.	1994.	1995.
Porezni prihodi	56,54	52,60	66,95	45,48	63,80	54,40
Neporezni prihodi (kazne, pristojbe, ostalo)	14,58	19,91	32,15	34,46	27,70	32,32
Kapitalni prihodi	-	-	-	18,08	-	-
Potpore (dotacije, subvencije)	28,88	26,49	1,76	2,41	7,80	10,24
UKUPNO	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Izvor: Ministarstvo financija Republike Hrvatske 1996. g.

financijskog izravnjanja. To je sustav koji se u praksi suvremenih zemalja primjenjuje najčešće.²

Prihodi koje stječu jedinice lokalne uprave u Republici Hrvatskoj mogu biti:

- a) Iz vlastitih izvora;
- b) Od zajedničkih poreza;
- c) Od dotacija iz državnog i županijskih proračuna.

Vlastiti prihodi jedinica lokalne uprave jesu:

- Županijski porezi
- Gradski odnosno općinski porezi.

2.1. ŽUPANIJSKI POREZI

Županijski porezi su:

- porez na nasljedstva i darove,
- porez na cestovna motorna vozila,
- porez na plovne objekte,
- porez na priređivanje zabavnih i športskih priredaba.

2.1.1. Porez na nasljedstva i darove. Porez na nasljedstva i darove postojao je u prijašnjem poreznom sustavu, a u novi porezni sustav preuzet je u istom obliku.

Karakteristike ovoga poreza su:

- Plaća se na imovinu koju nasljednici i daroprincipi naslijede ili prime na dar te steknu po bilo kojoj drugoj osnovi bez naknade;

- Obveznici ovoga poreza su sve pravne i fizičke osobe koje na teritoriju Republike Hrvatske naslijede ili na dar prime imovinu na koju se plaća porez;

- Osnovicu za oporezivanje čini tržišna vrijednost naslijedene ili na dar primljene imovine;

- Obveze plaćanja ovoga poreza oslobođeni su nasljednici prvog nasljednog reda, zatim slučajevi kad se imovina ustupi državi i jedinicama lokalne samouprave i uprave;

- Stopa poreza iznosi 5% i ne može biti veća na području Republike Hrvatske.

2.1.2. Porez na cestovna motorna vozila. Porez na cestovna motorna vozila u Republici Hrvatskoj plaćaju pravne i fizičke osobe koje imaju registrirane osobne automobile. Ovo je nova vrsta imovinskog poreza koja se plaća ovisno o starosti i iskazanoj snazi u KW. Poreza su oslobođeni svi vlasnici automobila starijih od 10 godina i svi vlasnici motocikala starijih od 5 godina.

Porez na cestovna motorna vozila iznosi od 30 do 200 DEM u kunskoj protuvrijednosti, a za motocikle od 20 do 100 DEM u kunskoj protuvrijednosti. Porez se plaća godišnje.

2.1.3. Porez na plovne objekte. Vlasnici plovnih objekata dužih od 5 metara obveznici su plaćanja poreza na plovne objekte. Ovisno o dužini plovnog objekta, opremljenosti i godini gradnje, porez koji se plaća po ovoj osnovi može iznositi od 30 do 350 DEM za plovne objekte bez kabine, odnosno od 40 do 450 DEM za plovne objekte s kabinom.

2.1.4. Porez na priređivanje zabavnih i športskih priredaba. Ovo je nova vrsta poreza uvedena u porezni sustav Republike Hrvatske s 1. 1. 1994. godine. Plaća se kod priređivanja zabavnih i športskih priredaba za koje se naplaćuju ulaznice.

Obveznici ovoga poreza su priređivači tih priredaba. Stopa koja može biti propisana iznosi 5% i primjenjuje se na iznos prodanih ulaznica. Ovaj se porez ne plaća na kazališne predstave, muzeje i druge kulturne priredbe, te na gospodarske priredbe i izložbe.

2.2. GRADSKI I OPĆINSKI POREZI

Porezi koje mogu uvoditi gradovi i općine su:

- porez na potrošnju,
- porez na kuće za odmor,
- porez na reklame,
- porez na tvrtku ili naziv,
- porez na korištenje javnih površina i
- prirez.

2.2.1. Porez na potrošnju. Porez na potrošnju u hrvatski je porezni sustav uveden 1. 1. 1994. godine, znači pojavio se s novim poreznim sustavom Republike Hrvatske i nije bio poznat u prijašnjem poreznom sustavu. Naplaćuje se na potrošnju alkoholnih, bezalkoholnih pića i piva, i to samo u ugostiteljskim objektima. Obveznici uplate ovoga poreza su pravne i fizičke osobe koje pružaju ugostiteljske usluge. Porez je prihod grada ili općine na čijem je području obavljena prodaja pića na ugostiteljski način.

Osnovica poreza na potrošnju je prodajna cijena po kojoj se prodaje piće u ugostiteljskom objektu, a stopa ovoga poreza ne može biti veća od 3%. Obveznici ovoga poreza dužni su poreznoj ispostavi porezne uprave podnositi mjesečno izvješće o obračunu i uplati poreza na potrošnju. Ovo se izvješće podnosi na obrascu koji je analogan za porez na promet i nosi naziv PP-MI-PO.

² Prof. dr. Olivera Lončarić-Horvat: Hrvatski model financiranja lokalne uprave i samouprave, Por. vjesnik br. 1/94. str. 45.

2.2.2. Porez na kuće za odmor. Kućom za odmor smatra se svaka zgrada ili njezin dio (stan) koji se koristi sezonski ili povremeno, u što ne ulaze gospodarske zgrade koje služe za smještaj poljoprivrednih strojeva, alata i slično. Porez na kuće za odmor plaća se po četvornom metru korisne površine objekta. Gradovi i općine ne mogu uvesti porez ove vrste koji bi bio veći od 3 DEM po metru kvadratnom korisne površine. Poreza na kuće za odmor su oslobođeni obveznici čije su kuće za odmor i odmarališta oštećeni ratnim razaranja i u kojima su udomljene izbjeglice i prognanici. Općine i gradovi mogu propisati i druga oslobođenja i olakšice.

2.2.3. Porez na reklame. Porez na reklame, kao novu vrstu poreza, plaćaju sve pravne i fizičke osobe koje ističu reklame na javnim mjestima. Na reklame objavljene u tisku i u javnim medijima ne plaća se porez na reklame.

Porez na reklame može iznositi do 200 DEM po istaknutoj reklam. Pravne i fizičke osobe koje ističu reklame na javnim mjestima dužne su podnijeti prijavu o isticanju reklame i o broju tih reklama ispostavi porezne uprave prema mjestu gdje je reklama istaknuta.

2.2.4. Porez na tvrtku ili naziv. Porez na tvrtku ili naziv bio je poznat i u prijašnjem sustavu oporezivanja pod nazivom "taksa na tvrtku". Ovaj porez plaćaju pravne i fizičke osobe - poduzetnici koji su obveznici poreza na dobit ili poreza na dohodak. Obveza plaćanja je u godišnjem iznosu koji ne može biti veći od 500 DEM. Porez na tvrtku je prihod grada ili općine na čijem području je istaknuta tvrtka. Kod utvrđivanja ovoga poreza prisutno je veliko šarenilo između gradova i općina, što su gradovi i općine uredili svojim odlukama.

2.2.5. Porez na korištenje javnih površina. Porez na korištenje javnih površina nije posebno obrađen zakonskom regulativom već je u potpunosti ostavljeno propisivanje i utvrđivanje općinama i gradovima.

Ovaj porez plaćaju ugostitelji na ljetne vrtove, osobe koje postavljaju štandove i pokretne trgovine na javnim mjestima, cirkusi, luna-parkovi itd. Obveznik ovog poreza je korisnik javne površine. Porez od jedinice lokalne uprave može biti propisan po četvornom metru ili postotku od zakupnine za korištenje javne površine.

2.2.6. Prirez na porez na dohodak. Od poreza na dohodak koji predstavlja zajednički porez dio pripada gradu ili općini na čijem području obveznik toga poreza ima prebivalište. U novom poreznom sustavu

ostavljeno je u nadležnosti gradova i općina da propišu niže ili više plaćanje poreza na dohodak nego što im pripada. Naime, općine i gradovi mogu obveznicima sa svoga područja na dio poreza na dohodak koji im pripada propisati niže plaćanje ovoga poreza do 30%. Do sada nije poznato da su bilo koja općina ili grad propisali nižu stopu poreza na dohodak.

Gradovi iznad 40.000 stanovnika mogu obveznicima sa svog područja na dio dohotka koji im pripada propisati dodatno plaćanje poreza na dohodak do 30% (Grad Zagreb 60%) koji nazivamo prirezom. Gradovi koji su do sada svojim odlukama utvrdili plaćanje prireza vidljivi su iz tablice 4.

Tablica 4. Stope prireza u gradovima Republike Hrvatske u 1996. godini

R. br.	Grad	Stopa prireza (%)
1.	Zagreb	18,00
2.	Sl. Brod	6,00
3.	Osijek	6,00
4.	Vinkovci	7,50
5.	Varaždin	7,50
6.	Karlovac	7,50
7.	Pula	7,50
8.	Rijeka	6,25
9.	Šibenik	6,00
10.	Split	6,25
11.	Dubrovnik	7,50
12.	Velika Gorica	7,50

Izvor: "Narodne novine" br. 40/94, 12/95, 7/94, 18/94, 2/94, 13/94, 11/94, 25/94, 11/96.

Uvođenjem prireza u nepovoljnijem položaju su se našli obveznici koji plaćaju porez na dohodak u odnosu na obveznike koji plaćaju porez na dobit, budući da je stopa prireza dodatno opterećenje ovih obveznika.

Prirez se uplaćuje po istom postupku i na isti račun kao i porez na dohodak, a raspodjelu vrši Zavod za platni promet po važećem ključu.

2.3. PRIHODI OD ZAJEDNIČKIH POREZA

Jedinice lokalne samouprave i uprave ostvaruju prihode od sljedećih zajedničkih poreza:

- poreza na dobit,
- poreza na dohodak,
- poreza od priređivanja igara na sreću i
- poreza na promet nekretnina.

Županijama pripada 5% prihoda od poreza na dohodak i 10% prihoda od poreza na dobit koji se ostvaruju na područjima županija. Gradovima i općinama pripada 25% poreza na dohodak (Gradu Zagrebu 45%), 20% poreza na dobit, 50% od priređivanja igara na sreću i 60% poreza na promet nekretnina.

Sredstva koja se prikupe od zajedničkih poreza imaju karakter vlastitih prihoda.

2.4. PRIHODI OD DOTACIJA IZ DRŽAVNOG PRORAČUNA

Glede dotacija iz državnog i županijskih proračuna potrebno je reći da je sustav financijskog izravnavanja reguliran tako da se županiji na području koje se prihodi županije, gradova i općina, uz prosječno porezno opterećenje, ostvaruju ispod republičkog prosjeka (osim Zagreba), osigurava dotacija iz državnog proračuna u visini razlike između ostvarenih prihoda po stanovniku i 75% republičkog prosjeka po stanovniku, pod uvjetom da prizet nije manji od 1,00 i da stope lokalnih poreza nisu niže od Zakonom propisanih najviših stopa i iznosa.

Isti princip financijskog izravnavanja vrijedi i unutar županije u odnosu na gradove i općine s tim da se umjesto republičkog prosjeka uzima županijski prosjek prihoda po stanovniku.

Studijom Svjetske banke "Decentralizacija socijalističke države i financiranje između raznih razina vlasti u zemljama u tranziciji" kojom su istražene promjene u fiskalnim sustavima sedam zemalja u tranziciji (Albanija, Bugarska, Mađarska, Poljska, Rumunjska, Rusija i Ukrajina) upućena su dva bitna prigovora fiskalnim sustavima tih zemalja. To su:

1. U poreznim sustavima tih zemalja su se držali centralistički odnosi iz vremena centralističkog planiranja tako da su subnacionalni proračuni u tim

zemljama i dalje ovisni od subvencija iz nacionalnih proračuna;

2. Uz zadržavanje centralističkih odnosa na strani javnih prihoda došlo je do decentralizacije u izvršavanju i odgovornosti za pojedine javne izdatke.

3. ANALIZA LOKALNIH POREZA U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI

3.1. ANALIZA ŽUPANIJSKIH POREZA

Kao što je u uvodu rečeno, županijske poreze čine porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila, porez na plovne objekte i porez na priređivanje zabavnih i sportskih priredbi, o čemu će biti riječi u nastavku ovog rada.

3.1.1. Analiza poreza na nasljedstva i darove - Osnova za oporezivanje porezom na nasljedstva i darove je imovina koju nasljednici i daroprimci nasljeđuju i na dar primaju. Obračunani i uplaćeni porez po ovoj osnovi u izvornoj je vezi s vrijednošću imovine koja se prima. Osnovica i zaduženje porezom na nasljedstva i darove u Osječko-baranjskoj županiji prikazani su u tablici 5.

Uz tablicu 5. potrebno je dati napomenu da podaci u 1995. god. po osnovi županijskih poreza nisu praćeni na razini nižoj od županije pa ih nije bilo moguće prikazati po područjima unutar Županije.

Porez na nasljedstva i darove ne čini značajnu stavku u apsolutnom iznosu u županijskom proračunu. Kod ove vrste poreza prisutno je registriranje i plaćanje u nepravilnim vremenskim razmacima po darovnim ugovorima i sudskim presudama, što ima za posljedicu neizvjesnost i nepredvidivost kako u opsegu poslova, tako isto u pritjecanju sredstava po ovoj osnovi u županijski proračun.

Situaciju u drugim županijama po pitanju ovoga poreza prikazuje tablica 6.

Tablica 5. Osnovica i utvrđeni porez na nasljedstva i darove u Osječko-baranjskoj županiji u 1994. i 1995. godini

OPIS	1994. godina		1995. godina		Indeks 95/94
	Osnovica	Porez	Osnovica	Porez	
Županija	13 049 040	652 452	19 264 700	963 235	147,63
Osijek	7 739 280	386 964			
Đakovo	2 843 700	142 185			
Valpovo	1 646 420	82 321			
Donji Miholjac	819 640	40 982			
Beli Manastir	-	-			

Tablica 6. Osnovica i uplaćeni porez na nasljedstva i darove u poredbenim županijama u 1995. i 1996. (I.-IX. mjesec)

ŽUPANIJA	Iznosi u kunama			
	1995. godina		1996. god. (I. - IX. mj.)	
	osnovica	porez	osnovica	porez
ZAGREBAČKA	212 765 300	10 638 265	96 825 720	4 841 286
PRIMORSKO-GORANSKA	65 386 740	3 269 337	71 460 520	3 573 026
SPLITSKO-DALMATINSKA	129 720 940	6 486 047	59 291 540	2 964 577
POŽEŠKO-SLAVONSKA	5 508 940	275 447	5 698 520	284 926
BRODSKO-POSAVSKA	3 428 960	171 448	6 461 540	323 077
OSJEČKO-BARANJSKA	19 264 700	963 235	7 285 500	364 275

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, 1996.

Iznesene tvrdnje za Osječko-baranjsku županiju vrijede i na neki način i za ostale županije. To se u prvom redu odnosi na nereditovitost i nepredvidivost zaduženja ovim porezom, dok je u prvih devet mjeseci 1996. godine premašeno prošlogodišnje zaduženje porezom na nasljedstvo i darove u Primorsko-goranskoj, Brodsko-posavskoj i Požeško-slavonskoj županiji, dotle je u Zagrebačkoj županiji dosegnuto tek 45,5% prošlogodišnjeg zaduženja, a u Osječko-baranjskoj tek 37,82%. Sve ovo potvrđuje već dani sud o velikoj nesigurnosti pritjecanja sredstava po ovoj osnovi.

3.1.2. Analiza poreza na cestovna motorna vozila. Dok je kod poreza na nasljedstva i darove nemoguće predvidjeti logiku i dinamiku pritjecanja i zaduživanja, dotle je kod poreza na cestovna motorna vozila to sve izvjesno, budući da su svi elementi i rokovi zaduženja i uplata poznati. Ovaj porez uplaćuju pravne i fizičke osobe koje imaju registrirano osobno vozilo koje nije starije od deset godina i motocikle koji nisu stariji od pet godina.

Stanje glede oporezivanja ovom vrstom poreza u Osječko-baranjskoj županiji prikazuje tablica 7.

U 1996. godini zaduženje porezom na cestovna motorna vozila u Osječko-baranjskoj županiji iznosilo je 3 473 871 kunu.

Porez na cestovna motorna vozila najznačajniji je čisto županijski porez koji predstavlja važnu stavku u strukturi županijskog proračuna. Sa sadašnjim obilježjima u porezni sustav je uveden 1994. godine. Prije je bio poznat pod nazivom državna pristojba na cestovna motorna vozila.

Iz tablice 7. proizlazi da je u Osječko-baranjskoj županiji 1995. godine bilo registrirano 21 867 osobnih automobila i motocikala na koje se plaćao porez na cestovna motorna vozila. Od toga broja najveći je dio bio registriran na području Osijeka (61,01%), što je rezultiralo i zaduženjem porezom koji u strukturi ukupnog zaduženja iznosi 74,30%. Različito sudjelovanje u strukturi obveznika i zaduženje može se tumačiti boljim i jačim osobnim automobilima na koje se plaća veći porez na području Osijeka u odnosu na druga područja. To na neki način potvrđuje i postotak porasta i pada zaduženja u 1995. godini u odnosu na 1994. godinu. I dok je područje Osijeka zabilježilo porast zaduženja za 56,47%, dotle su druga područja unutar Županije zabilježila pad od 6,85% (Đakovo) do 35,08% (Valpovo).

Porast na razini Županije u 1995. godini u odnosu na prethodnu iznosi 26,06%.

³ Podaci o broju obveznika odnose se na 1995. godinu

Tablica 7. Porez na cestovna motorna vozila u Osječko-baranjskoj županiji u 1994. i 1995. godini

OPIS	BR. OBV. ³	Iznosi u kunama		
		1994. godina	1995. godina	Indeks 95/94
		zaduženje porezom	zaduženje porezom	
ŽUPANIJA	21 867	2 791 310	3 518 916	126,06
OSIJEK	13 342	1 671 053	2 614 677	156,47
ĐAKOVO	4 240	460 673	429 132	93,15
VALPOVO	2 185	339 796	220 605	64,92
DONJI MIHOLJAC	1 383	197 310	167 525	84,90
BELI MANASTIR	717	122 478	86 977	71,01

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, 1996.

Tablica 8. Porez na cestovna motorna vozila u poredbenim županijama u 1994. i 1995. godini

OPIS	Iznosi u kunama		Indeks 95/94
	1994. godina zaduženje porezom	1995. godina zaduženje porezom	
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA	22 113 931	19 007 667	116,33
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA	7 230 006	5 969 025	121,12
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA	7 791 006	4 460 703	142,67
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA	1 242 027	955 998	129,91
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA ⁴	1 612 841	-	-
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA	3 518 916	2 791 310	126,06

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, 1996.

Ovisno o broju registriranih vozila, ali i godini starosti i snazi izraženoj u KW, u tablici 8. prikazani su iznosi zaduženja porezom na cestovna motorna vozila u drugim županijama.

Iz tablice 8. može se utvrditi da je zaduženje porezom na cestovna motorna vozila po svim promatranim županijama u 1995. godini zabilježilo porast. Najviše je poraslo zaduženje u Splitsko-dalmatinskoj županiji za 42,67%, slijedi Požeško-slavonska županija s 29,91% i Osječko-baranjska županija s 26,06%. Najmanji porast zaduženja je zabilježen u Zagrebačkoj županiji i iznosi 16,33%.

Uzimajući u obzir i podatke za 1996. godinu koji su poznati za Osječko-baranjsku županiju, možemo utvrditi da je zaduženje porezom na cestovna motorna vozila u 1996. godini u odnosu na 1995. godinu manje za 1,28%.

3.1.3. Porez na plovne objekte. Porez na plovne objekte koji su registrirani u Lučkoj kapetaniji Osijek, koja pokriva područje Županije i šire, nije zaduživan i ubiran zbog nemogućnosti plovidbe rijekama na ovom području, u prvom redu Dunavom i Dravom.

⁴ Podatak za Brodsko-posavsku županiju za 1995. godinu nije poznat

3.1.4. Analiza poreza na priređivanje zabavnih i športskih priredaba. Priređivači zabavnih i športskih priredaba za koje se naplaćuju ulaznice obveznici su poreza na priređivanje zabavnih i športskih priredaba koji se plaća po stopi do 5%.

U Osječko-baranjskoj županiji ovaj je porez obračunavan i uplaćivan u relativno malim iznosima. Tako je za cijelu 1994. godinu obračunano i uplaćeno 128 940 kuna na razini Županije, od toga na području Osijeka 127 718 kuna i na području Valpova 1 222 kune.

Na ostalim područjima unutar Županije ova vrsta poreza nije obračunavana ni uplaćivana. U 1995. godini ukupno je uplaćeno 153 597 kuna, a za prvih devet mjeseci 1996. godine 113 320 kuna u Osječko-baranjskoj županiji.

Da je slika po ovom pitanju slična i u drugim županijama potvrđuje tablica 9.

Porez za priređivanje zabavnih i športskih priredaba obračunan i uplaćen po županijama u iznosima koji su prikazani u tablici 9 ne predstavlja značajniju stavku u strukturi proračuna navedenih županija. Pored toga, sve županije bilježe porast obračunanog i uplaćenog ovoga poreza u 1995. godini u odnosu na 1994. godinu. Za porez na priređivanje

Tablica 9. Porez na priređivanje zabavnih i športskih priredaba u Osječko-baranjskoj i poredbenim županijama u 1994., 1995. i 1996. (I-IX.) godini

OPIS	Iznosi u kunama			Indeks 95/94
	1994. godina zaduženje porezom	1995. godina zaduženje porezom	1996. godina zaduženje porezom	
Osječko-baranjska županija	128 940	153 597	113 320	119,12
Zagrebačka županija	1 661 420	1 839 292	1 273 619	110,70
Primorsko-goranska županija	348 576	405 052	215 645	116,20
Splitsko-dalmatinska županija	170 553	634 437	309 095	371,99
Požeško-slavonska županija	2 163	47 869	24 430	2 213,08
Brodsko-posavska županija	0	1 170	2 265	-

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, 1996.

Tablica 10. Osnovica i obračunani porez na potrošnju po vrstama konzumiranog pića u Osječko-baranjskoj županiji u 1994., 1995. i 1996. (I.-VIII.)

OPIS	1994. godina		1995. godina		1996. (I.-VIII.)	
	osnovica	porez	osnovica	porez	osnovica	porez
ŽUPANIJA						
vino	5279.160	158.283	7985.283	239.555	6014.940	180.417
žestoka pića	10466.597	313.994	14762.863	442.883	10308.365	309.022
pivo	17075.251	512.254	22183.294	665.495	16007.664	479.293
bezalkoholna pića	13316.177	549.482	23119.251	693.574	17375.965	520.985
UKUPNO:	51137.187	1534.103	68050.692	2041.508	49706.905	1489.719
OSIJEK						
vino	3571.214	107.135	5424.877	162.745	4236.514	127.094
žestoka pića	6.803.195	204.094	9520.849	285.624	6624.210	198.725
pivo	9837.981	295.138	12690.551	380.715	9072.669	272.179
bezalkoholna pića	10393.106	311.791	14320.293	429.607	10812.502	324.374
UKUPNO:	30605.497	918.159	41956.571	1258.692	30745.897	922.374
ĐAKOVO						
vino	645.628	19.367	1345.551	40.364	900.830	26.996
žestoka pića	1703.921	51.116	2591.074	77.730	1844.479	55.106
pivo	2552.380	76.570	4614.169	138.423	3383.864	100.580
bezalkoholna pića	3307.333	99.218	4884.412	146.531	3830.206	114.614
UKUPNO:	8209.263	246.273	13435.207	403.050	9959.380	297.297
VALPOVO						
vino	692.779	20.783	622.879	18.686	418.348	12.550
žestoka pića	1042.983	31.289	1369.352	41.080	939.796	28.193
pivo	2276.478	68.294	2147.885	64.436	1448.917	43.467
bezalkoholna pića	2569.458	77.083	1932.635	57.979	1331.519	39.945
UKUPNO:	6581.699	197.449	6072.752	182.182	4138.581	124.157
DONJI MIHOLJAC						
vino	369.537	11.085	591.974	17.758	445.942	13.378
žestoka pića	916.496	27.494	1281.587	38.447	859.356	25.780
pivo	2408.411	72.252	2730.688	81.920	2048.681	61.460
bezalkoholna pića	2046.279	61388	1981.910	59.457	1322.669	39.680
UKUPNO:	5740.725	172.220	6586.160	197.583	4676.650	140.298
BELI MANASTIR						
vino	-	-	-	-	13.274	398
žestoka pića	-	-	-	-	40.522	1.215
pivo	-	-	-	-	43.531	1.605
bezalkoholna pića	-	-	-	-	69.067	2.372
UKUPNO	-	-	-	-	186.395	5.591

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, 1996.

zabavnih i športskih priredaba može se reći da se ne obračunava u kontinuitetu već povremeno. Prikazani iznosi u svim su županijama u pravilu posljedica djelovanja nadzornih službi budući da sami priredivači zabavnih i športskih priredbi vrlo rijetko samoinicijativno obračunavaju i uplaćuju ovu vrstu poreza.

3.2. ANALIZA GRADSKIH I OPĆINSKIH POREZA

3.2.1. Analiza poreza na potrošnju. Porez na potrošnju je vrsta poreza koji se obračunava na potrošnju alkoholnih i bezalkoholnih pića prodanih (konzumiranih) u ugostiteljskim objektima. Stopa

poreza po kojoj se obračunava i uplaćuje ova vrsta poreza može iznositi do 3%, a o visini osnovice (vrijednosti konzumiranog pića) sastavlja se mjesečno izvješće po istoj proceduri i istim rokovima koji vrijede i za porez na promet.

Rezultati obrade spomenutih izvješća za Osječko-baranjsku županiju prikazani su u tablici 10.

Podaci prikazani u tablici 10. predstavljaju zbroj općinskih i gradskih poreza na potrošnju na nekom području. Budući da područje Osijek obuhvaća Grad Osijek, općine Čepin, Vuka, Antunovac, Ernestinovo i Erdut, podaci prikazani za Osijek obuhvaćaju zbroj podataka za spomenute općine i Grad Osijek. Analogno je i s drugim područjima unutar Županije.

Iz prikazanih podataka vidljiva je vrijednost konzumiranog pića u ugostiteljskim objektima na području Županije, a ta vrijednost ujedno je osnovica na koju se primjenjuje propisana stopa u svrhu izračuna poreza na potrošnju. Izračunani i uplaćeni iznosi poreza također su prikazani u tablici po godinama.

⁵ Podatak za Primorsko-goransku županiju za 1994. godinu nije poznat

Promatranjem podataka iz tablice 10. uviđamo da se od ukupne vrijednosti konzumiranog pića u ugostiteljskim objektima u Županiji u 1994. g. obračunalo i uplatilo u gradske i općinske proračune 1.534.103 kune, u 1995. godini 2.041.508 kuna, a u prvih osam mjeseci 1996. godine 1.489.719 kuna. Najveći dio ovih sredstava završio je u proračunima gradova, gdje je koncentracija stanovništva, a time i ugostiteljskih objekata najveća. Od ukupno obračunanog i naplaćenog poreza na potrošnju na razini Županije u 1994. godini 59,8% se odnosilo na područje Osijeka, 16,1% na područje Đakova, 12,9% na područje Valpova i 11,2% na područje D. Miholjca. U 1995. godini ti odnosi se nisu bitnije mijenjali. Međutim, gledajući dinamiku vrijednosti potrošnje evidentno je da je vrijednost konzumiranog pića u Osječko-baranjskoj županiji u 1995. god. u odnosu na 1994. godinu porasla. Slična je situacija i na razini države, što oslikavaju podaci u tablici 11.

Vrijednost konzumiranog pića, a time obračunanog i uplaćenog poreza po županijama varira, na osnovi čega se može reći da ne postoji redovitost i posebna logičnost na osnovi koje bi se mogli donositi određeni zaključci. Dok kod županija na jadranskoj

Tablica 11. Osnovica i obračunani porez na potrošnju u Republici Hrvatskoj i poredbenim županijama u 1994., 1995. i 1996. (I. - VIII. mjesec) godini

OPIS	G O D I N A			INDEKS 95/94
	1994.	1995.	1996.	
REPUBLIKA HRVATSKA				
- osnovica	1.699.866.490	1.635.734.490	1.153.934.688	96,22
- porez	48.494.702	46.935.021	33.277.237	96,78
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA				
- osnovica	275.266.712	514.064.023	330.567.718	186,75
- porez	8.214.055	15.401.993	9.915.133	187,50
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA				
- osnovica ⁵	-	228.128.372	179.487.700	-
- porez	-	6.449.305	5.149.646	-
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA				
- osnovica	323.183.695	161.583.676	118.622.297	49,99
- porez	9.592.419	4.659.729	3.410.650	48,58
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA				
- osnovica	19.244.754	11.522.347	9.551.020	59,88
- porez	576.391	342.185	284.918	59,37
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA				
- osnovica	21.765.738	38.418.115	31.222.803	176,50
- porez	634.207	1.118.231	920.241	176,32
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA				
- osnovica	51.137.187	68.050.692	49.706.905	133,07
- porez	1.534.103	2.041.508	1.489.719	133,07

obali turizam ima značajnu ulogu u potrošnji pića i moglo bi se dovesti u uzročno-posljedičnu vezu uspješnost turističke sezone i vrijednost konzumiranog pića, a time obračunanog i uplaćenog poreza na potrošnju, dotle je na području Slavonije teško dati bilo kakvu prosudbu raspona porasta potrošnje od Brodsko-posavske preko Osječko-baranjske do Požeško-slavonske županije. Međutim, bez obzira na sve oscilacije činjenica je da porez na potrošnju zauzima vidno mjesto u strukturi proračuna općina i gradova u Republici Hrvatskoj.

Od ukupnog obračunanog i uplaćenog poreza na potrošnju na razini Republike, Osječko-baranjska županija je u 1994. godini sudjelovala s 3,16%, a u 1995. godini s 4,35%.

3.2.2. Analiza poreza na kuće za odmor. Porez na kuće za odmor zadužuje se i uplaćuje na objekte koji se koriste povremeno. U Osječko-baranjskoj županiji ta su korištenja u proteklom razdoblju velikim dijelom onemogućena zbog okupiranosti većih područja, među kojima su bila i ona poznata kao mjesta za odmor. Posljedica toga vidljiva je i na zaduženom i naplaćenom porezu na kuće za odmor što pokazuje i tablica 12.

Tablica 12. Utvrđeni porez na kuće za odmor u Osječko-baranjskoj županiji u 1994. i 1995. godini

OPIS	GODINA		Indeks 95/94.
	1994.	1995.	
Županija	179.788	100.115	55,68
Osijek	1.420	1.315	92,60
Đakovo	65.581	61.395	93,60
Valpovo ⁶	112.787	37.405	33,16
Donji Miholjac	-	-	-
Beli Manastir	-	-	-

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, 1996.

Prezentirani podaci pokazuju da je riječ o relativno malim sredstvima koja raspoređena na općine i gradove unutar područja Županije ne čine značajnu stavku u proračunima tih jedinica lokalne uprave. Pored toga prisutno je smanjenje zaduženja u 1995. godini u odnosu na 1994. godinu, što je posljedica prenamjene tih objekata. Na području Osijeka praktično nije ni bilo zaduženja ovim porezom budući da su poznata mjesta za odmor na području Aljmaša i Erduta pod okupacijom.

Situaciju glede zaduženja porezom na kuće za odmor po drugim županijama ilustrira tablica 13.

Neke općine i gradovi u sastavu županija na jadranskoj obali ubiru znatna sredstva po osnovi poreza na kuće za odmor. Tako na primjer, na Krku, koji je u sastavu Primorsko-goranske županije, u 1994. godini zaduženo je 3.105.298 kuna, a 1995. god. 3.142.257 kuna po osnovi poreza na kuće za odmor, a na Malom Lošinju po istoj osnovi i istoj županiji u 1994. godini 2.371.393 kune, a 1995. godine 2.037.240 kuna. U Splitsko-dalmatinskoj županiji najviše poreza na kuće za odmor zaduženo je u Supetru, i to 1994. godine 2.187.360 kuna, a 1995. godine 1.810.152 kune. Ovi su primjeri navedeni kao ilustracija razlika u ubiranju ovoga poreza po općinama u Republici Hrvatskoj. U kontinentalnom dijelu Hrvatske ova je vrsta poreza daleko manja, a u većini slučajeva neznatna ili je uopće nema.

3.2.3. Analiza poreza na reklame. Reklame koje obveznici poreza na dobit i poreza na dohodak ističu na javnim mjestima podliježu oporezivanju porezom

⁶ Podaci za područje Valpova u 1995. g. nisu potpuni budući da su neke općine na tom području same (izvan porezne uprave) obavljale zaduživanje i naplatu poreza na kuće za odmor.

⁷ Podatak za Brodsko-posavsku županiju za 1994. godinu nije poznat.

Tablica 13. Utvrđeni porez na kuće za odmor u poredbenim županijama u 1994. i 1995. godini

OPIS	GODINA		INDEKS 95/94.
	1994.	1995.	
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA	3.347.437	2.886.738	86,23
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA	9.857.016	9.096.853	92,28
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA	5.548.642	5.992.777	108,00
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA	59.968	113.388	189,08
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA ⁷	-	121.305	-
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA	179.788	100.115	55,68

Izvor: Ministarstvo financija, porezna uprava, 1996.

na reklame. Porez na reklame je prihod općinskih i gradskih proračuna. U općinske i gradske proračune na razini Osječko-baranjske županije trebali su pristići iznosi poreza prikazani u tablici 14.

Prikazani iznosi u tablici 14. dovode do spoznaje da i ova vrsta poreza ne predstavlja posebno važan izvor u financiranju općina i gradova na području Županije. Broj zaduženih pravnih i fizičkih osoba također je malen. Tako su na području Osijeka u 1995. godini zadužene 204, a u 1996. godini 202 pravne i fizičke osobe. Na području Donjeg Miholjca broj zaduženja je iznosio 33 u 1995. godini i 27 u 1996. godini.

Kakvo je stanje po drugim županijama prikazuje tablica 15.

Promatrajući u globalu iznose po osnovi zaduženja porezom na reklame, a imajući na umu da ti iznosi predstavljaju zbroj pojedinačnih iznosa koji se odnose na općine i gradove unutar županije, možemo zaključiti da su u pitanju mali iznosi osim područja Zagrebačke županije, što sve upućuje na razmišljanje o opravdanosti i racionalnosti zaduživanja ovoga poreza u postojećim uvjetima.

3.2.4. Analiza poreza na korištenje javnih površina. Korištenje javnih površina koje lokalne jedinice odobravaju pravnim i fizičkim osobama za

njihove potrebe oporezuje se porezom na korištenje javnih površina. Taj porez jedinice lokalne uprave propisuju u različitim iznosima.

Na primjer, za područje Grada Osijeka, ugostiteljski vrtovi i poslovne prostorije u vlasništvu Grada oporezuju se ovisno o zoni u kojoj se nalaze, od 3,5 do 10 DEM po m² mjesečno. U Čepinu je to 3,5 DEM po m² mjesečno, u Antunovcu i Vuki 2 DEM po m² mjesečno itd. Odluke kojima su propisane ove veličine protkane su i drugim detaljima kao što su sezona, djelatnost itd. Kad se tome doda da se znatan iznos koji nije manji od zaduženja poreza mora uplatiti i za samo odobrenje odnosno korištenje javnih površina i poslovnih prostora, onda je jasna tendencija smanjenog interesa za korištenjem ovih površina, što na području Grada Osijeka, a time i Županije oslikava tablica 16.

Uz već rečeno u svezi s ovim porezom potrebno je spomenuti i to da je postotak naplate zaduženja ovoga poreza jedan od najnižih od svih obveza koje se prate na razini porezne uprave, što je jedan od pokazatelja neprihvaćenosti visine ovoga poreza i odluka kojima su te veličine regulirane.

Stanje po drugim županijama u ovoj analizi glede ovoga poreza nije moguće prikazati budući da veliki broj općina i gradova sami (izvan porezne uprave) obavljaju zaduživanje i naplatu ovoga poreza.

Tablica 14. Utvrđeni porezi na reklame u Osječko-baranjskoj županiji u 1994., 1995. i 1996. godini

OPIS	GODINA			IZNOSI U KUNAMA	
	1994.	1995.	1996.	95/94.	96/95.
ŽUPANIJA	203.544	165.580	184.125	81,34	112,20
OSIJEK	157.484	150.183	159.885	95,36	106,46
ĐAKOVO	20.485	0	11.101	-	-
VALPOVO	8.302	372	-	-	-
DONJI MIHOLJAC	17.273	15.025	13.139	86,98	87,44
BELI MANASTIR	-	-	-	-	-

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, 1996.

Tablica 15. Utvrđeni porez na reklame u poredbenim županijama u 1995. i 1996. godini

OPIS	GODINA		IZNOSI U KUNAMA
	1995.	1996.	1996/1995.
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA	10.718.702	4.635.567	43,24
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA	776.965	768.226	98,87
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA	360.489	378.203	104,91
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA	32.935	27.222	82,65
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	88.980	211.134	237,28
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA	165.580	184.125	111,20

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, 1996.

Tablica 16. Utvrđeni porez na korištenje javnih površina u Osječko-baranjskoj županiji

OPIS	GODINA			IZNOSI U KUNAMA	
	1994.	1995.	1996.	95/94.	96/95.
	ŽUPANIJA	1.041.419	814.299	473.728	78,19
OSIJEK	953.185	571.580	390.604	59,96	68,33
ĐAKOVO	39.176	190.907	47.179	487,30	24,70
VALPOVO*	25.517	11.106	-	43,52	-
DONJI MIHOLJAC	23.514	40.706	35.935	172,91	88,27
BELI MANASTIR	-	-	-	-	-

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, 1996.

3.2.5. Analiza poreza na tvrtku ili naziv.
Porezom na tvrtku ili naziv zadužuju se pravne i fizičke osobe - poduzetnici koji obavljaju djelatnost s ciljem ostvarivanja dobiti ili dohotka.

Visinu ovoga poreza gradovi i općine utvrđuju svojim odlukama. Veći dio općina i gradova na razini Republike ovu obvezu utvrđuju i naplaćuju sami, među kojima su i neke općine s područja Osječko-baranjske županije, s područja Valpova, pa podaci nisu potpuni, a usporedba i analiza na razini Republike nije moguća zbog nedostajućih podataka.

Porez na tvrtku je jedan od značajnijih izvora prihoda u gradskim i općinskim proračunima ovisno o visini u kojoj je propisan ovaj porez od jedinica lokalne uprave. Tako na primjer Osijek i Đakovo, čiji se broj obveznika uvelike razlikuje, imaju podjednako zaduženje porezom na tvrtku, što je posljedica toga da su propisani iznosi zaduženja porezom na tvrtku različiti. U Osijeku to zaduženje iznosi 100 DEM, a u Đakovu 400 DEM. Neki obveznici koji posluju u manjem opsegu svoje sjedište i djelovanje čak

odabiru uzimajući u obzir visinu i ovoga poreza, koji u kombinaciji s drugim (lokalnim) porezima može dovesti do određenih ušteda.

Usporedbu po drugim županijama nije moguće napraviti zbog šarenila u subjektima koji utvrđuju i naplaćuju ovaj porez, budući da ne postoje pouzdani i sistematizirani podaci.

3.3.6. Analiza prireza. Gradovi koji imaju više od 40000 stanovnika po postojećoj regulativi mogu uvoditi prirez na porez na dohodak na svojem području. Na području Osječko-baranjske županije jedino Grad Osijek ima mogućnost uvođenja prireza. Ta je mogućnost i iskorištena tako da je na dio dohotka koji pripada Gradu (25%) dodan porez (prirez) po stopi od 24%, što proračunano na ukupno uplaćeni porez na dohodak iznosi 6%. Tijekom 1994. godine (u početku nakon uvođenja) prirez se uplaćivao i pratio putem računa prireza, koji je bio otvoren kod ZAP-a. U 1995. i 1996. god. to praćenje je otežano time što se prirez uplaćuje zajedno s porezom na dohodak, a porez na dohodak, ovisno o vrsti, uplaćuje se na sedam različitih računa. Posljedica svega iznesenog je ta da su dostupni podaci o uplaćenom prirezu za 1994. g. koji su prikazani u tablici 18.

Tablica 17. Utvrđeni porez na tvrtku u Osječko-baranjskoj županiji u 1995. i 1996. godini

OPIS	GODINA		Indeks 96/95.
	1995.	1996.	
Županija	5.424.145	4.468.778	82,38
Osijek	2.074.211	2.040.020	98,35
Đakovo	2.338.727	1.938.412	82,88
Valpovo	378.382	47.045	12,53
Donji Miholjac	635.825	443.301	69,72
Beli Manastir	-	-	-

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, 1996.

* Podatak za Valpovo u 1995. g. nije potpun, a u 1996. g. je nepoznat iz razloga što općine na tom području same obavljaju zaduženje i naplatu poreza na korištenje javnih površina.

Tablica 18. Uplaćeni prirez po gradovima u 1994. godini

GRAD	IZNOS U KUNAMA
OSIJEK	6.358.947
ZAGREB	331.565.696
SPLIT	10.939.132
RIJEKA	13.151.846
VINKOVCI	1.352.406
VARAŽDIN	5.114.021
DUBROVNIK	3.028.499

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, 1996.

* Neki od gradova koji danas imaju uveden prirez nisu ga imali uvedena u 1994. godini.

Prírez u gradovima u kojima je uveden čini jedan od najvažnijih izvora prihoda u proračunima tih gradova. To potvrđuju i podaci prezentirani u tablici 18. Od spomenutih gradova najviše prihoda po osnovi príreza naplaćeno je u Zagrebu, slijedi Rijeka, Split, Osijek i Varaždin. Dubrovnik i Vinkovci imaju najniže príhode od príreza, a što je opet povezano s brojem zaposlenih i veličinom dohotka koja je ostvarena na području pojedinog od gradova.

Stope príreza u pojedinim gradovima podložne su promjenama, međutim, jedino je u Zagrebu stopa príreza mijenjana više puta i od početnih 27% sada iznosi 18%.

U Osijeku, stopa príreza, koja je određena prilikom uvođenja príreza, još uvijek je na snazi. Slična situacija je i kod ostalih gradova osim Zagreba.

4. ANALIZA STRUKTURE ŽUPANIJSKOG I GRADSKIH PRORAČUNA U OSJEČKO- -BARANJSKOJ ŽUPANIJI

4.1. ANALIZA SUDJELOVANJA POREZA U STRUKTURI PRORAČUNA OSJEČKO- -BARANJSKE ŽUPANIJE

Proračun Osječko-baranjske županije ostvaren je na sljedeći način (vidi tablicu 19.)

4.2. ANALIZA GRADSKIH PRORAČUNA NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

U Osječko-baranjskoj županiji nalaze se četiri grada - to su Osijek, Đakovo, Valpovo i Beli Manastir. Proračuni su ovih gradova po visini i strukturi različiti, što potvrđuju i strukture tih gradova prikazane u tablici 20. (bez B. Manastira)

Tablica 19. Struktura proračuna i ostvarenja proračuna u Osječko-baranjskoj županiji u 1994. i 1995. g. u %

OPIS	Godina 1994.		Godina 1995.	
	Proračun	Ostvarenje	Proračun	Ostvarenje
Porez na dohodak	25,00	35,61	29,98	36,00
Porez na dobit	4,39	5,31	5,78	6,92
Porez na nasljedstva i darove	1,52	2,26	1,53	1,65
Porez na cestovna motorna vozila	13,05	6,03	5,88	4,77
Porez na plovne objekte	0,04	0,07	0,06	-
Porez na priređivanje zabavnih i športskih priredbi	0,33	0,42	0,35	0,42
Porezni prihodi	44,33	49,70	43,58	49,76
Neporezni prihodi	55,67	50,30	56,42	50,24
UKUPNO	100,00	100,00	100,00	100,00

Izvor: Izvedeni podaci iz Pregleda izvršenja bilance prihoda i rashoda Osječko-baranjske županije, Županijski glasnik Osječko-baranjske županije br. 3/95. i 2/96.

Tablica 20. Struktura proračuna i ostvarenja proračuna u gradovima Osijek, Đakovo i Valpovo u 1994. i 1995. godini u %

OPIS	Godina 1994.		Godina 1995.	
	Proračun	Ostvarenje	Proračun	Ostvarenje
OSIJEK				
Porez i prirez na dohodak	64,59	80,80	40,67	59,29
Porez na dobit	4,57	5,59	3,68	4,59
Porez na promet nekretnina	6,33	7,80	4,44	6,26
Porez na korištenje javnih površina	0,16	0,18	0,07	0,35
Porez na tvrtku	1,43	1,56	0,96	1,17
Porez na reklame	0,33	0,17	0,11	0,11
Porez na potrošnju	1,57	1,99	1,65	1,84
POREZNI PRIHODI	78,98	98,09	51,58	73,61
NEPOREZNI PRIHODI	21,02	1,91	48,42	26,32
UKUPNO	100,00	100,00	100,00	100,00
ĐAKOVO				
Porez na dohodak	50,00	76,55	66,67	61,15
Porez na dobit	3,33	3,24	3,33	5,44
Porez na kuće za odmor	0,60	0,04	0,10	0,07
Porez na promet nekretnina	5,56	5,79	4,27	7,97
Porez na korištenje javnih površina	0,44	0,23	0,33	0,45
Porez na tvrtku	7,78	7,13	14,17	14,13
Porez na reklame	0,11	0,10	0,42	0,10
Porez na priređivanje zabavnih i športskih priredbi	0,11	-	-	-
Porez na potrošnju	2,22	2,63	4,17	5,00
POREZNI PRIHODI	70,15	95,71	93,36	94,31
NEPOREZNI PRIHODI	29,85	4,29	6,64	5,69
UKUPNO	100,00	100,00	100,00	100,00
VALPOVO				
Porez na dohodak	68,97	76,19	58,18	55,49
Porez na dobit	2,30	1,44	2,03	1,68
Porez na kuće za od.	0,69	0,68	0,57	0,27
Porez na promet nekretnina	8,50	8,62	6,11	6,41
Porez na korištenje javnih površina	0,23	0,29	0,41	0,37
Porez na tvrtku	4,59	4,12	3,26	2,26
Porez na reklame	0,23	0,10	0,20	0,18
Porez na priređivanje zabavnih i športskih priredbi	1,03	-	-	-
Porez na potrošnju	4,14	4,54	2,44	2,19
POREZNI PRIHODI	90,68	95,98	73,20	68,85
NEPOREZNI PRIHODI	9,32	4,02	26,80	31,15
UKUPNO	100,00	100,00	100,00	100,00

Izvor: Podaci izvedeni iz Pregleda izvršenja prihoda proračuna gradova Osijeka, Đakova i Valpova za 1994. i 1995. godinu

LITERATURA

1. Jelčić, B.: Financijsko pravo i financijska znanost, Birotehnika, Zagreb, 1994.
2. Mušgrave, R., i P.: Javne financije u teoriji i praksi, Institut za javne financije, Zagreb, 1994.
3. Hanžeković, M.: Reforma hrvatskog sustava izravnih poreza, Porezni vjesnik br. 1, str. 7-9, 1992.
4. Lončarić-Horvat, O.: Reforma lokalnih financija, hrvatski model financiranja lokalne uprave i samouprave, Porezni vjesnik br. 1, str. 36-46, 1994.
5. Miler, A.: Decentralizacija poreznih sustava u zemljama u tranziciji, Porezni vjesnik br. 10, str. 47-52, 1995.
6. Proračuni i izvršenje proračuna gradova i općina u Osječko-baranjskoj županiji za 1994. i 1995. godinu
7. Županijski glasnik br. 3/95. i br. 2/96., Osječko-baranjska županija
8. Revenue Statistics of OECD Countries 1965-1994, Paris, 1995.
9. Zakon o porezu na dohodak, Narodne novine, br. 109., 1993.
10. Zakon o porezu na dobit, Narodne novine, br. 109., 1993.

Luka Crnković, Ph. D., Anto Tadić, M.S.:

LOCAL TAXES SYSTEM ANALYSIS IN THE REPUBLIC OF CROATIA WITH SPECIAL REFERENCE TO OSIJEK-BARANJA COUNTRY

Summary

In accordance with political changes in the Republic of Croatia the significant turns were taken in the economic system which conditioned a series of other changes among which the most significant one is the change of the tax system as an important segment in the development of the economy and operation of the state.

Since the tax system is composed of all taxes in the state which is from the theoretical and political aspect large and complex issue, the authors present and analyze a segment of the tax system - the local taxes. Within this context, through the general considerations, the local taxes are presented, their characteristics are given, the structure comparisons of local revenues are presented in the countries in transition, in OECD countries and Croatia. On the basis of the original data, the relative indicators are derived which, with the mentioned comparisons, comments and analysis defined the meaning of the local taxes first of all in Osijek and Baranja County, areas within the County and partly in the comparative Counties, Republic and the mentioned group of countries.